

EĞİTİM

III- YAPARAK ÖĞRENME YOLCULUĞU *

Ümit KARTOĞLU

Coordinator, Global Training Network on Vaccine Management, World Health Organization, GENEVA

ÖZET

Tekerlekler Üzerinde Aşı Yönetimi, aşı yönetimi üzerine Dünya Sağlık Örgütü Global Eğitim Ağı tarafından verilen ileri bir eğitim kursudur. 2005 yılında Global Eğitim Ağı tarihindeki ikinci kurs, UNICEF, Tıp Kurumu ve Sağlık Bakanlığı'nın katkılarıyla 29 Mayıs-3 Haziran tarihleri arasında Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. İstanbul'dan başlayarak dünyanın farklı yerlerinden gelen 13 katılımcı ve 3 eğitmen 6 gün boyunca 1186 km yol katedmiştir. Kurs boyunca pozitif öğrenme havası öğrenme, uygulama, eğlenme ve gezme ile dengelenmiştir. Kurs tamamen uygulamalardan oluşur. Eğitmenler ders vermez. Onlar daha az öğretir, ancak katılımcılar daha çok öğrenir.

Anahtar sözcükler: aşı yönetimi, DSÖ, yaparak öğrenme

SUMMARY

Education

III-Voyage of "Learning by Doing"

Vaccine Management on Wheels is an advanced training course offered by The World Health Organization, Global Training Network (GTN) on Vaccine Management. The 2005 course, the second in GTN's history, was held between 29 May -3 June in coordination with UNICEF, Tıp Kurumu and the Ministry of Health in Turkey. Starting from Istanbul, 13 participants coming from different parts of the world and 3 mentors traveled 1186 km on a route for 6 days. The positive learning climate sustained throughout the course, with a great balance of learning, practicing, having fun and visiting places. The course is based fully on hands-on practices. Mentors do not lecture the participants. They teach less, but the participants learn more.

Keywords: learning by doing, vaccine management, WHO

Dünya Sağlık Örgütü'nün Aşı Yönetimi, ülke düzeyinde aşı yönetimi uygulamalarını iyileştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu amaçla seçilmiş aşı yönetimi eğitim merkezleri aracılığı ile belli izlem programlarıyla bir seri eğitim kursu verilmektedir. Global Eğitim Ağı kurslarından birisi, "Tekerlekler üzerinde aşı yönetimi"dir. İleri bir eğitim kursu olan bu kurs, aşı yönetimi ve aşı depolama (saklama) yönetimi üzerinedir. Kurs mezunları ulusal bir aşı yönetim sisteminin değerlendirmesini yapabilecek ve aşının soğuk zincirde taşınmasını doğrudan gözlemle denetleyebilecek yeterliliğe ulaşır. Katılımcılar standart bir değerlendirme ile seçilirler. Kurs, Türkiye'de yapılmaktadır.

2005 yılında Global Eğitim Ağı tarihindeki ikinci kurs, UNICEF, Tıp Kurumu ve Sağlık Bakanlığı'nın da katkılarıyla 29 Mayıs-3 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Dünyanın farklı yerlerinden gelen 13 katılımcı İstanbul'da toplanmış ve 6 gün boyunca üç uzman eğitmen gözetiminde 1186 km'lik bir yol katedilmiştir.

Bu yolculuk kursunu özgün kılan neydi? Kurs, seminerlerden değil tamamen uygulamalardan oluşur. Eğitmenler, eğitim boyunca herhangi bir sunum yapmaz; kurs katılımcılarına aşı yönetiminde başarılı olabilmeleri için toplu olarak ya da gerektiğinde tek tek yardımcı olurlar. Eğitmenler, yolculuk boyunca her an gerek gruplarla gerek tek tek

Yazışma adresi: Ümit Kartoğlu. Coordinator, Global Training Network on Vaccine Management, World Health Organization, GENEVA

* İngilizce aslından çeviren Güven Külekçi

Alındığı tarih: 01.12.2005, revizyon kabulü: 01.12.2005

katılımcılarla tartışmaya açıktırlar.

Herşey çok iyi planlanır... Isınma çalışmasıyla başlanır (Resim 1), beklentiler öğrenilir, katılımcılarla kursun amaçları üzerine bir sözlü anlaşma yapılır... Kurs öncesi bir anketle kurs boyunca yapılacak çalışmalara yönelik katılımcıların iştahları kabartılır... Eğitimciler kimin bildiği, ne kadar bildiği ve en yüksek notu kimin aldığı ile hiç ilgilenmezler... Onlar için önemli olan grup performansdır (Resim 2)... Günlük planlarda gerektiğinde ince ayar yaparlar... İnteraktif olarak tüm katılımcılara ulaşılır... Böylece kurs sonunda eksik bir şey kalmaz...

Resim 1: İstanbul Boğazi'nde kurs öncesi tanışma.

Resim 2: Eğitimciler katılımcıların yanıtlarını tartışıyor.

Kurs sırasında, katılımcılar birinci basamak sağlık merkezlerinde ve aşı depolarında çalışırlar. Bu yerlerin tümünde, yerel çalışanlar tarafından uluslararası bir grubu

ağırlamanın olumlu yanıyla sıcak bir şekilde karşılanarak her türlü yardımı görürler... Merkez çalışanları bu ziyaretten en iyi şekilde nasıl yararlanabileceklerini araştırırlar... Ziyaret sonunda sembolik olarak, merkez çalışanlarına tekerlekler üzerinde aşı yönetimi 2005 tişörtleri dağıtılır. Fakat asıl ödül bu işlemin yönetim performanslarına kattıkları olacaktır... Katılımcılar hem merkez çalışanlarının yakın ilgi ve desteğinden hem de bu birliktelikten daha çok şey öğrendikleri ve denetleme becerilerinin sürekli gelişiyor olması nedeniyle çok mutlu olurlar... Kurs sonuna doğru, katılımcılar WHO-UNICEF Etkin Aşı Depo Yönetimi girişiminden yeni değerlendirme aracını kullanmada yetkinlik kazanmaya başlarlar... Kurs sırasında küçük gruplara belirli bir sürede tamamlanacak görevler verilir... Ancak, katılımcıları bakalım yapabilecekler mi diye zorlamak bu kursun bir parçası değildir... Eğitimciler katılımcıların başarılı olması için gerekli her şeyi yaparlar... Böylece katılımcılar kendilerini büyük bir resmin ayrıntılarını keşfedebilecek yeterlilikte hissederler... bir elin parmak uçları gibi... her zaman dokunan ve hisseden... Daha can alıcı sorular sorarlar, yanıt ararlar ve her yanıtı sorgularlar... Bulgularını analiz etmede ve sonuca varmada kendilerine daha çok güvenmeye başlarlar... Eğitimcilerle tartışmada da...

Katılımcıları bu kadar rahat, güvende ve mutlu kılan nedir? Bunun ana nedeni, kursun öncesinde çeşitli yollarla sağlanan pozitif öğrenme ortamıdır. Ayrıca 1186 km'lik yolun dikkatli bir şekilde lojistik planının yapılmış olmasıdır... Bilgilendirme bültenleri, ayrıntılı ajandalar ve mesajlarla birlikte... Kurs boyunca pozitif öğrenme havası öğrenme, uygulama, eğlence ve gezme ile dengelenmiştir (Resim 3)... Her katılımcıya tek tek değer verilir... Hiç kimse negatif bir biçimde eleştirilmez.

Resim 3: Katılımcılar Ankara'nın kaldırımalarında "kafeste kuş" oyununu

Hiç kimse zorlanmaz... Onlara başarılı olmaları için yardım edilir... Her zaman pozitif yaklaşım sergilenir... Her zaman birlikte olunur... ve hep birlikte oynanır... Bu girişimler katılımcıları daha yakın kılar; kendilerini tehdit altında değil güvende hissederler... Yolculuk, katılımcıları gün batımından yeni tatlar keşfetmek, ekzotik pazarlar bulmak, yerel tarih öğrenmek ve doğanın tadını çıkarmaya dek paylaşma nedeniyle daha çok yakınlaştırır...

Kurs boyunca katılımcılar aşı yönetiminin tüm alanlarında çalışırlar: Aşı geliş işlemlerini analiz ederler; soğuk depolama planını incelerler; hacim hesapları yaparlar; stok sisteminin etkinliğini kontrol ederler; aşılari ziyan olup olmadıkları yönünden izlerler; aşılari paketlenmesi ve transportunu denetlerler; soğuk zincirde sıcaklık izlemelerini incelerler; buzdolaplarının performansını kontrol ederler ve küçük sağlık merkezlerindeki aşılama bölümlerini gözlerler. 2005 kursunun katılımcılara büyük bir sürprizi de vardı. Global Eğitim Ağı'nın kurs materyallerinin çizeri de olan ünlü karikatürist Kemal Gökhan ile birlikte oldular. Gökhan'ın katılımı kursa pozitif bir enerji kattı. Tüm kursu, aktiviteleri, karakterleri ve olayları çizdiği bir resimli hikaye serisi yaptı (Resim 4)... Hepimiz bu ciddi işle meşgul olduk ve hep birlikte eğlendik.

Resim 4: Karikatürist Gökhan'ın kaleminden otobüste eğitimcilerin her akşam yaptığı değerlendirme ve geri bildirim toplantısı.

Olumlu geri dönüşlerden konuşursak, dışardakilerden de olumlu geri dönüşler aldık... Çünkü tüm aktivitelerimizi alışılmadık yerlerde gerçekleştiriyorduk... Örneğin bir yerdeki şef garson, 26 yıldır orada çalıştığını ama ilk kez bugün işini yapmaktan bu kadar mutlu olduğunu dile getirdi. 2005 kursunda, katılımcılara üniversite profesörlerine "çalkalama testi (shake test)"nin nasıl yapılacağını öğretme

fırsatı da verdik... Grubumuz bir saatlik bir sürede Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Bölümü'ne ders verdi. Bu gösteri tüm katılımcılar için motive edici oldu; bir üniversite profesörüne ilk kez ve belki son kez bir şey öğretiler... Eğitimciler kurstan oldukça tatmin oldular... Kurs boyunca her akşam ya otobüste, ya otel lobisinde ya da odalarda bir araya gelerek günü özetleyip bir sonraki günü daha verimli yapmak için fikir alışverişinde bulundular. Kursun başlarında bile, önceki kurslara oranla katılımcıların kendilerini oldukça geliştirdikleri görülmekteydi. Bu da eğitimcileri gururlandırdı. Bu ve benzeri kurslar çeşitli sponsorların aracılığıyla ve farklı organizasyonlardan bir çok insanın katkılarıyla gerçekleşiyor. Eğitim pahalı, özellikle beceri edindirmek daha çok vakit alıyor ve bu yüzden daha çok paraya mal oluyor. Fakat sonuçlarını alıyoruz... Daha şimdiden bu ülkelerin bazılarında yeniden değerlendirmelerde aşı yönetiminde düzelmeler olmuştur.

Toplantı salonlarına, duvarlara, sınıflara gereksinimimiz yok (Resim 5)... Yağmur ya da güneş önemli değil... Sunumu göstermek için bir perdemizin olup olmaması önemli değil... ya da her zaman gerekli olan uzatma kabloları da... Kendi çalışma ortamımızı kendimiz yaratıyoruz... Bunu istediğimiz yerde yapabiliyoruz... Restoranlarda, dinlenme tesislerinde, çay bahçelerinde, kahvelerde, otel lobilerinde, hatta Sağlık Bakanlığı'nın koridorlarında... Hatta otobüste... Oradan oraya giderken... Eğitimcilerimiz tarafından verilen özel ödevler için gözlemliyor ve veri topluyoruz... Verileri analiz ediyoruz... Grup olarak onu en iyi nasıl sunacağımıza karar veriyoruz... O sırada yolculuğumuz sürüyor... Eğitimciler bize ders vermiyor... Onlar bize daha az öğretiyor ama biz daha çok öğreniyoruz... Hep birlikte eğleniyoruz... İşte bu tekerlekler üzerinde aşı yönetimi... Bu, yaparak öğrenme...

Resim 5: Katılımcıların bir dinlenme tesisindeki sunumu.

